

kunde sige stort Mere, end hvad Enhver kan sige. Jeg skal derfor med nogle almindelige Bemærkninger indskrænke mig til at gjøre opmærksom paa, hvad der i mine Dine paa eengang er det største Fortrin og den største Mangel ved dette Udkast, hellere end gjerne overladende det øvrige Arbejde til Fremtiden, hvor man har 2 eller 3 saadanne Udarbejdelser for sig af d. Hr. Jurister, som her saavel som andesteds klart have beviist, at de meget bedre indvikle end udvillie en Sag. Jeg skal naturligtviis, idet jeg vil nævne, hvad jeg anseer for det største Fortrin og for den største Mangel ved dette Udkast, foreslaae, ja, stærkt tiltraade Folkethinget, at beholde Fortrinnet og udskyde Manglen, og dette vilde være saameget lettere, som baade dette Fortrin og denne Mangel sees paa eet Sted samlede i een Paragraph, det er nemlig § 16 „om Arbejde og Varetvirkning, som er Enhver tilladt“, en Paragraph, der vel nylig blev omtalt af det ærede Medlem for Holbet Amts 2den Valgkreds (Tscherning), men hvor det har undret mig meget, at han ikke paa nogen Maade gjorde den Udsættelse eller gav den Lovpriisning, som mig synes Paragraphen fortjener. Jeg skal begynde med at sige, at i mine Dine er det det største Fortrin, som dette Udkast har, at det aabenbart figter til at skjænke Folket i Landet, og man kan tillige sige, Arbejdsomheden den mindste Grad af Frihed, som den har allerhøiest Krav paa, og som dog hidtil saa ubilligt har været den nægtet. Der sigtes jo i denne Paragraph baade i Forslaget og i Udkastet til, hvad jeg med Flere ved Grundlovens Gjennemsyn og Drøftelse forgjæves androg paa og stred for maatte blive føiet til den Bestemmelse i Grundloven, at Næringsfriheden ikke skal være undergivet andre Indskrænkninger, end det almindelige Vel kræver, thi da paastod jeg med Flere, at det vilde være nødvendigt; dersom en saadan Udsættelse skulde egentlig gjøre Nytte, da maatte den udtrykkelig tilføie, at idet mindste skulde enhver Mand have Frihed til at ernære sig med sine egne Hænder ved hvilket som helst nyttigt Arbejde, han kunde. Det er nu dette, som det ærede Medlem, der har udarbejdet Forslaget, har tilstøttet, og som ogsaa nu findes i Udkastet

i denne Paragraph, men vistnok ikke alene taget op paa et meget daarligt Sted, men ogsaa i en meget daarlig Stikfælsse. Den store Mangel, som jeg finder ved dette Udkast, det er netop, at det er den 16de Paragraph og ikke en ganske anden, at det ikke er en af de Paragrapher, der bestemmer, hvad der skal træde i Kraft, og ikke først efter Dørgangstiden; thi da vi for 8 a 9 Aar siden kæmpede for i Grundloven at faae denne Frihed tilstaaet, da veed jeg ikke, at der var Nogen, som turde paastaae, at det var noget ubilligt forlangende, eller at det var Mere end en Frihed, der ligesaavel i det Heles som i den Enkeltes Liv saasnart som muligt burde træde i Kraft; men man henviste til, at i det Hele taget skulde Næringsfagen og Næringsfriheden meget snart komme under Drøftelse, og Frihed altsaa indtræde i en langt større Grad end denne, saa at det ikke behøvedes. Nu er der imidlertid hengaaet 8 Aar, siden Grundloven udkom, og det Mindste er endnu ikke naaet, ja der er i al denne Tid ikke skeet det Allermindste for Næringsfriheden i denne Henseende, og hvi skulde vel ogsaa de 5 Aar til 1862 gaae hen uden at see denne Frihed, hvorpaa, som sagt, ethvert Menneffe, enhver Borger har et retfærdigt Krav, thi — maa man ikke misbruge sine Hænder til Tyveri eller andet Ondt, saa maa man dog have Lov til at bruge sine Hænder til alt Godt uden at skulle straffes som en Tyv, en Tyv i en Andens Næringsring, fordi man paa bedste Maade med sine egne Hænder stræber at ernære sig. Naar jeg sagde, at det var en daarlig Stikfælsse, som denne Friheds Tilstaaelse har faaet i Udkastet, da vilde jeg just ikke dermed sige, at det var nogen god Stikfælsse, den havde i det foreløbige Forslag, thi begge Steder læse vi: „Ingen kan drages til Ansvar for det under Haandværks- og Fabrikdrift henhørende Arbejde, som han enten selv eller ved Husfrues, Børns og Tjenestefolks Hjælp udfører til Brug for sig og samlevende Familie eller for Andre, naar det skeer uden Betaling,“ og dette er allerede næsten tvetydigt i Forslaget, men der er dog tilføiet, ikke alene som her, at man ikke kan drages til Ansvar for Huusflidsfrembringelser, men der er tillige an-